

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „
Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadtunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22), Haase
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilttéri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca szeglet trencsin-vár 7. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes czikkok díjazatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadtunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A „KELET“ kiadóhivatala.

A vármegyei iskolatanácsok kérdése.

Réthy Lajos, hunyadmegyei tanfelügyelő, apr. 25-én mondott iskolatanács megnyitójából.

II.

Szükség van az iskolatanácsra azért, hogy a megye is kellőleg részt vehessen a népnevelési törvény végrehajtásában; mert az 1868. 38. törvénycikk méltányos kézzel mérte ki ebben is a megye hatáskörét; mert, a mint b. Eötvös mondá egy alkalommal, a népnevelés megvalósítása oly óriási munka, melyet csakis egy óriás, a társadalom összeségét magában foglaló nép végezhet el; hogy pedig ezen összeségben minálunk a megye nem utolsó tét, az annival bizonyosabb, mert közsegek fejletlensége miatt még a közsegi teendők sok részét is a megyének kell végeznie, igen sokszor a község helyett gondolkodnia is tennie.

De szükség van valami iskolatanácsfélére azért is, mert akármely kormányzatnál a teendők egy részét csak egyes egyén, más részét azonban csak testület végezheti helyesen.

Igy a szorosán vett végrehajtást egyes egyénre kell bízni, hogy gyors és sikeres le-

gyen; de a végrehajtást irányzó elvek megalkapítása, személyes ügyekben való ítéletek alkotása és az ellenőrzés gyakorlása csak testületek által végezhető kellő tekintéllyel és megnyugtatólag.

Alkalmazom mindezt népnevelési törvényünkre, s még tisztábban ki fog tetszeni.

Ime ott van a 23. §, mely szerint „oly közsegekben, a hol a hitfelekezetek nem tartanak fenn a törvény rendeleteinek megfelelő népiskolát, valamint az ezen törvényben kijelölt egyéb esetekben is, a község köteles a szükséges népoktatási tanintézeteket felállítani.“

A törvény világos, de alkalmazása hány-szor támadtatik meg, mivelhogy egyes ember, a tanfelügyelő alkalmazzá. A tanfelügyelő úgy látja, hogy valamely község tanintézetei nem felelnek meg a törvény kellékeinek s elrendeli közsegi iskola állítását. Ezzel szemben feltámadnak a felekezetek, vagy az ellenkezői szerető emberek s a tanfelügyelőt elnevezik különcnek, szabadoncznak s tudja isten minek, állítván, hogy a törvényt helytelenül alkalmazza.

Megtörténhetik, hogy tévedett a tanfelügyelő, a mi nem történt volna oly könnyen meg egy egész, a helyi viszonyokat jól ismerő testülettel. De megtörténik, hogy nem tévedett s mindamellett időbe kerül, míg egyes ember létere a támadókkal szemben bebizonyíthatja, hogy valóban olyan a helyzet, a minőnek ő állítá s ennél fogva végre kell hatni a törvényes intézkedést. Ha testület mondta volna ki a határozatot, először is sokkal ritkábbá válnék az ellenvetés s a hol támadna is, egyszerű tagadásnál erősebb argumentumokra kellene támaszkodni, hogy figyelmet igényelhesen. Vagy ott van a törvény 43. §-a, mely szerint oly közsegek, a melyek kimutatják, hogy iskoláikat sajátjokból nem képesek fenntartani — segélyért az államhoz folyamodjanak.

Ebben is nehéz, hogy egyes ember, mint a tanfelügyelő, adjon véleményt; mert nem ismerheti ugy a közsegek anyagi viszonyait, mint a megye tagjaiból álló testület; s mert ha tulságosnak állít valamely követelést, könnyen kiteszi magát annak a veszélynek, hogy egyik, vagy másik iskola ellenségének kiáltja ki. Ez pedig nem csak személyes kellemetlenség, hanem az iskola beléletének intézésében, a felügyelet gyakorlásában teszi nehezebbé és kétséssé működésének sikerét.

Avagy nézze eltétlenül, hogy némely község tulságig is belémarkol az államkincs-

tárba, míg mások tengődnék és szenvednek a segélytelenség miatt?

S hátha a tanfelügyelő, mint egyes ember, téved is ítéletében, vagy éppen részrehajlóvá lesz?

Ott van még például a törvény 25. §-a, mely szerint a közsegi segély a felekezeti iskolák közt igazságos arányban osztandó meg. Vajon hozhat-e egyes ember olyan ítéletet a segélyezés igazságossága felett, hogy az megnyugtató legyen s hogy e miatt a gyanúsításnak ne tegye ki magát? Bizony efféleben is csak egy iskolatanácsféle testület járhat el illetékesen.

A törvény 35 §-sa megengedi, hogy a közsegek iskolai pótdótot vehessenek ki. De hátha nem akarják kivetni s e miatt iskolai ügyök fejlődésnek nem indulhat? Mert ilyen eset van akárhányszor — kényszerítheti-e egyes ember és éppen a kormány hivatalnokai, azon adó kivételére? Nézetem szerint ezt is csak a vármegye tekintélyét magában foglaló testület teheti.

A tanítói választások érvényessége felett eddig is az iskolatanács határozott s tanítók és szülők, valamint az iskolazékek vitás ügyeiben eddig is az ítélt. Ezután sem lehet ez más-keppen.

De az iskolazékek felett is közvetlen hatósággá kell tenni minden kérdésben, már csak azért is, mert az iskolazékek önkényesen változó ügybarátokból állanak, a kik nagyon hamar megfenyegetik a tanfelügyelőt lemondással, ha ugyancsak csinján nem bánik velök; ez esetben pedig haladnak, maradoznak az ügyek.

A tanfelügyelő szemben a miniszterrel felelősséggel tartozik mindenért; de a tanfelügyelőnek semmi hatalma sincs, vagy csak végtelen hosszadalmas és kerülő utakon, hogy az iskolazékek felettlősségre szorítsa. És még megemlítem azt, hogy a megyék, a mint látszik, házi adó szedésére lesznek újból feljogosítva.

Jórávaló megye bizonyosan talál módot akkor, hogy az iskolák számára is juttasson némi jövedelmet. Nem intézheti illetékesen ezt sem más, csupán a megyét képviselő valamely testület.

Van tehát szükség okvetetlen valamely iskolatanács-féle testületre s mihelyt működésnek feltételei meglesznek adva, nem lesz többé sikertelen annak fáradozása és újabb öt év mulva végtelen nagy eredményekre tekinthetünk vissza, a mostaniakhoz képest.

Önök, miként örült, hallva, hogy még életben van, mintha saját testvéréről lett volna szó!

Képzelté már most, mily ünnepelt egyén lettem én Llanes-ben.

El Suecco elhallgatott egy perczig.

— És miért hagyta megis oda? — kértem. — Hát lássa ön orvos ur, — don Salustiano, a mint tudja beteg — nagyon beteg s fejébe vette, hogy csakis ön képes őt meggyógyítani.

— Fájdalom, nagyon félek, hogy számára nincs többé gyógyszer e földön.

— Csak ezt meg ne mondja neki, kérem, mert teljes bizalommal és reménnyel van az ön tudományának sikerében.

— Megmondani? hogyan tehetném én azt, hogy megmondjam neki e véleményt?

— Nos, hiszi, csak azért jöttem vissza Németországba, hogy őt önhöz vezessem s szállásán várja őnt.

— Hogyan! mit beszél! — don Salustiano itt nálam — s te ezt csak most mondd?

— Mindenki önmagához áll legközelebb orvos ur, — előbb az én viselt dolgaim akartam elbeszélni; — csak néhány evező csapás s partnál vagyunk!

Ezzel el Suecco erőteljesen kezdett a part felé evezni. Nekem mindez csak álomnak tetszék; végig, tapogattam karomat s megráztam, meggyőződendő, ha vajjon ébren vagyok-e. Nem voltam képes elhinni hogy spanyolországi szomorú kalandaim még most se volnának teljesen befejezve.

— Értem az ön bámulatát orvos ur, — szóla el Suecco, — midőn szárazra értünk, de még most sem végeztem be egészen mondanómat s ámbár e meglepetést utórá hagytam, mégis némileg elő kell reá készítenem; mert ez ön halvány arca nekem sehogy sem tetszik; félek még megárt önnek, igen sok régi ismerőst látni meg egyszerre! Még egy asturiaiit is vagyis inkább asturiai nőt hoztunk magunkkal — soha el nem találná ön, hogy kit? azért inkább meg is mondom azonnal — Juannitát!

— Elment az eszed el Suecco — Juannitát?

— De ugy van, mindenként látni kívánta őnt; midőn hallotta, hogy itt oly magánosan él s egész-

Sikeres működésének feltétele pedig, meggyőződés szerint az, hogy hatásköre legyen tisztán kijelölve, a hatáskörnek megfelelő közvetlen végrehajtó hatalom adassék meg részére; s a hatáskörében végzettekért legyen felelős ép ugy, mint felelős általában a megye szömben a kor-mánnyal.

Meilelesleg mondva az iskolazékekkel szemben is nagyon szükséges volna a községet terhelő felelősség egyenes alkalmazásba vétele.

Mindennek elintézése azonban nem én rám tartozik. Szerény helyzetemben csak azon meggyőződésnek akartam kifejezést adni, hogy iskolatanácsféle intézményre van szükség és hogy az iskolatanácsféle könnyen tehető, nagyon lényeges taggá az 1868. 38. t. cz. végrehajtó organismusában.

— Az országgyűlés — mint a „P. Napló“ írja — valószínűleg június közepéig lesz együtt. A középtanodai törvényjavaslat még a pünkösdi ünnepek előtt fog a képviselőházban tanácskozás alá kerülni s valószínűleg be is fejeztetni.

— A képviselőház VI-ik osztálya f. hó 9-iki ülésében befejezte a középtanodai törvényjavaslat tárgyalását, az 1—18. §§-ra vonatkozó, lapunkban már közlötteken kívül a következő lényegesebb módosításokkal: A 21. §-ban egy a gymn., mint a reáltanodai tanárok száma egygyel leszállított; a 22-ikben a tanórák az alsó osztályokban naponként 4-re, a felsőben 5-re határozattak. A 35. §. Apponyi Albert és Boltzár felszólalásai dacára, kik a szerzetes rendek által ellátott gymnasiumokban a tanárok alkalmazása — vagy változtatásának miniszteri jóváhagyását nem tarták a szerzetrend figyelemével összeegyeztethetőnek — változtatlanul fogadtattatott el. A 42. §. egészen kihagyatott. A nem állami középtanodákról intézkedő IV. fejezetet, mint a protestánsok antantómíájába s szabályozás alap törvényeinkbe ütközött Mocsáry Lajos egészen mellőztetni indítványozá. Az osztály hosszu vita után elveté ugyan ez indítványt, de a felekezeti autonomia érdekében több módosítványt fogadott el, nevezetesen az 54. §-ban megengedé négy osztályonál kisebb felekezeti gymnasiumok fölállítását; a tanítási helyszerekről, iskolai épületek- s felszerelésről szóló §§. hatályát nem terjeszté ki a felekezeti középtanodákra; a tanárok számát ezekben leszállítá az osztályokéra, a tanári fizetések minimumának meghatározását mellőzé, s a miniszteri főfelügyeletet nem terjeszté ki a tanodai czélú alapítványok biztos és gyümölcsöző elhelyezésére is. A törvényjavaslat

sége még most sincs egészen helyreállva, nem nyugodott, még a marquis magával nem hozta! Azt hiszem orvos ur azt a leányt magababonázta s miután már egyszer itt van, félek nem egy könnyen szabadul meg tőle.

Egy szót sem bírtam kiejteni a bámulat miatt, hallva e beszédet.

(Vége köv.)

A hullák elégetéséről.

A hullá-elégetés kérdése újlag többszörös vizsgálat alá vétetett; az eszmét Reclam lipseai tanár pendíté meg, ki módot talált arra: mikép lehet a hullát nagyon rövid idő alatt egy csomag fehér hamun kívül tökéletesen semmivé tenni. Ha nálunk is megbonosulna a hullá elégetése, a mire ugyan — legalább egyelőre gondolni sem lehet: ezzel egy-szersmind jelenleg egy ós indo-germán szokás ujulna meg. Az indo-germán féle hullá-égésre Grimm Jakab tüzetesen kiterjedt, és mi megelőgszünk azzal, ha itt az ő jeles értekezésére utalunk. E szokás Európába való behozatala kérdésében T. W. Unger, göttingai tanár érdekes kutaásokat tett egy alkal-mi értekezésében: az ércz és bronz ismerete és fel-dolgozása eredetéről Európában. Szerző szemléltőéseit következők főbb vonásaiban adjuk vissza.

Az indógermán népek a hullákat elégették; azonban e mellett a halotti szertartásnak más neve is divatban volt nálok. Tudvalevőleg az indusoknál mai napig is előfordul az, hogy ők az elégetés mel-llett a hullákat a szent folyamba, a Gangesbe dob-ják. Ellenben Tacitus a germánoknál, és siciliali Diodor a keltáknál az elégetésen kívül a halotti szertartás más nemet nem ismer. A zsidókál is nraikodott e szokás, valamint a görögök és rómaiak-nál is. A két utóbbinál azonban az eltemetés is di-vatos vala. Nem lehet tudni, hogy a görögök mi-kor használták az egyiket, vagy a másikat. Rómában az eltemetés csak egyes családok gyakorolhatták. Numa királyt eltemették, és a Corneliusek nemzet-sége a halotti szertartás e nemét megtartá, míg Sulla hullája elégetését kívánta, mivel talán attól

„KELET“ TÁRGZAJA.

Salvadora.

Utijegyzetek egy orvos naplójából.

Elbeszéli: Wels A. . .

IX.

(Folytatás.)

— Hogyan, te elég merész valál, a történetek után ismét visszatérni Asturiába? — szólék kimondhatatlan izgatottsággal, és . . .

— Nem éppen Asturiába, az egyelőre nekem is igen merész lépésnek tetszett volna, Vigo-ban szálltam partra s a portugalli határszélen „működtem“, de ott nagyon nyomorult élet foly, — hah! — egy hely sem mérközhetik, az asturiai s a quipuroa-i „üzlettel“ mesterségünk köreiben — nem álltam itt ki soká, neki vágtam — s egy szép estén beléptem a Rambla parti kis csapszékbe, hol először találkoztunk volt együtt.

— Ember, — ezt merészelted tenni! kiálték fel, miközben magam sem tudtam miért, a vér egész erővel fejembe tódult és . . .

— Megtettem; de az volt ám egy jelenet! csak képzelje el, az a sok ostoba nép fejébe vette, hogy mivel néhány nap mulva a poczakos Antonio, vén deszka-várát, fenekével felfordulva találták meg, tehát minket, engem és őnt rég felfaltak eddig a halak. S már most elgondolhatja ön a hatást, melyet beléptem előidézték! A propos! önnek s revolverének szerencsét kívánhatok, őt lövésből négygyel halálosan talált.

— Az isten szerelméért!

— Ugy van, és Llanes-bemindenki azon véleményben van, hogy önnek keze meg volt szentelve; mert négy legnagyobb gazember volt az egész tartományban, a négy elesett. Hanem szállta nagy

igazságtalanságot követtek el irántam; mert Pepe Lopez én tettem némává!

— Evezze a partra el Suecco, nem jól érzem magam s mit épen most elbeszélte! . . .

— De előbb mindent el kell önnek mondanom, uram! — Kurp, a fogadás, félreszólított — mindig jó barátom volt s azt a jótanácsot adá, szaladjak azonnal egyenesen del Espejo marquis-hoz és jelentsem neki, hogy mindketten élünk, ön is és hogy szerencsésen megszabadultunk, mert mint mondá, e tudósításmat aranyallal váltaná be a marquis.

Megköszöntem szépen, de azt mondtam, nincs többé semmi közöm, előbbi „munka adommal.“

— Helyesen cselekedtél el Suecco!

— Igen de, öt percz mulva, mégis csak del Espejo marquis-hoz szaladtam.

— Hogy, hogy?

— Tudniillik nem az a marquis volt többé,

— a másik — a mi marquisunk, egy volt a négy közül, kiknek ön revolvere nem volt jóakarójuk . . . reménylen ért engem . . . és az új marquis, derék uri ember volt, — önnek jóbarátja — emlékszik reá don Salustiano!

E szavakra egész testemben remegtem . . . tehát Salvadora még sem szállt bosszulatlanul, kora sirba.

— És Salvadora . . . kértem végre; el Suecco arczáról eltűnt e névre a vidor mosoly; érezte, hogy fájdalmat fog nekem okozni s hangja meghatott volt, midőn így szólt izgatottan:

— Mindent helyesen állíték össze képzetemben orvos ur, a hullának egy lövés látszott mellén s egy fején. A leány halott volt, mielőtt lezuhant volna a szikláról!

Mindketten elhallgattunk; — hisz mindezt jól tudtam, már néhány nappal a borzasztó katastrofá után s mégis csaknem oly fájdalommal hatott reám újlag, mint akkor; e mély fájdalom csak élttemmel érhető véget! . . .

— Elgondolhatja ön, — folytatá el Suecco — mily bámullással hallgatta végig a marquis elbeszélésemet — istenemre orvos ur, ez ember valódi barátja

többi SS-ai jobbra a Deákör által elfogadott módosítások szerint mentek keresztül. E módosításokat az osztály jegyzője, Molnár Antal terjesztte elő, ki egyszersmind az osztály által a törvényjavaslat központi előadójának választott meg.

— A képviselőház f. hó 9-iki gyűlésén a kérvények tárgyalattak. Ezt megelőzőleg Tisza Kálmán interpellálta a miniszterelnöket, hogy a takarékoság elvéhez ragaszkodva megtett-e mindent a miniszterelnök a közös kiadások apasztására s felkarja-e e tekintetben törvényes befolyását használni. Az interpelláció kiadott a miniszternek. Ezt követően Helffy bizonyos budapesti munkások elbocsátásáért interpellált. A kérvények közt Beszterce város kérvénye az 1844-iki és a nemzetiségi törvény módosítása iránt a kérvény mellett Decáni Károly s ellene Irányi Dániel tartott beszédet. A kérvény a miniszteriumhoz tétetett át.

A keleti marhavészről szóló törvényjavaslat néhány szakaszát a képviselőház visszautasítván a központi bizottsághoz, hogy a hiányokat pótolja ki, ez megbízatásában eljár, a kívánt módon megtette a javításokat.

A ház azokat elfogadta és a törvényjavaslat harmadszori megszavazását a hétfői ülésre tűzte ki. Ugyancsak f. hó 9-ikén a főrendiház rövid jelenléte nélkül ülést tartott.

Az osztrák delegáció külügyi albizottságából.

Az osztrák delegáció külügyi albizottsága május 9-iki ülésében megjelent gróf Andrássy Gyula külügyminiszter és a hozzá intézett kérdések folytán egy-egy ügyekről, valamint az általános politikai helyzetről bő felvilágosításokat adott.

Mindenekelőtt dr. Schaup előadta az iránt interpellálta a ministert, hogy mi állást foglalt el a Vatikán részéről az osztrák vallásügyi törvények ellen tett kihívó nyilatkozatokkal szemben?

Andrássy gróf erre kijelenti, hogy az encyklika ügyében a külügyminiszterium részéről csak egy jegyzék bocsátott ki. A miniszter sajnálja, hogy a jegyzéket teljes szövege szerint nem közölheti; sajnálja ezt különösen azért, mert nem hiszi ugyan, hogy a külügyi miniszterium tevékenységéről teljes vagy csak megközelítő képet is adhasson bármely vereskönyv, de annyival szükségesebbnek tartja megővni a delegációnak azon jogát, hogy a külügyi politika minden kérdéséről a legbehatóbb felvilágosításokat követhesse, sőt, a mennyire lehet, az okmányokba is betekintést nyerjen. Ez esetben azonban az okmány nem terjeszthető elő, azon kivételes okból, hogy az egy magánlevél kiegészítését képezi, melyet ő felsége a pápához intézett. A jegyzéknek rendelkezése volt, hogy azon személyes indokok elsorolását, melyek a felségét alhatározásokban szerepeltek, köze szíve; az okmány teljes szövege tehát alkalmatlan a közlésre nem tartalma miatt, mely a napfényt semmi tekintetben nem kerüli, hanem kizárólag a forma szempontjából.

A miniszter ezután a jegyzék tartalmát a következőképp vázolja: A jegyzék mindenekelőtt azt a nézetet fejezte ki, hogy azokat, kik az encyklikát sugalmazták, talán kevésbé az a törekvés vezette, hogy az állam és az egyház közötti összeköttetésnek eleje vétsék, mintsem az az obajítás, hogy ily összeköttetés provokáltassék. A jegyzék egyáltalán nem vonta kétségbe, mint azt sokfelől állították, a pápának azon jogát, hogy a püspökökkel egyházi dolgokban tudassa véleményét, de határozottan sajnál-

ta, hogy az encyklika e határon túlsápra kárhóztató itéletet mondott oly kérdésekben, melyek egyáltalán nem dogmatikai természetűek, hanem tisztán az állam souverain törvényhozási körébe tartoznak. Továbbá kijelenti a jegyzék, hogy a kormány ezen sajnósan nehezített helyzetében is iparkodni fog ugyan, hogy semmi se történjék, a mi az egyház és az állam közt összeköttetést provokálna, de hogy ez csak úgy lesz elkerülhető, ha épen ellenkezőleg az encyklika határozottan és absolute kárhóztató itéletével, a püspökök azt a tanácsot kapják, hogy az állam törvényeinek engedelmeskedjenek.

Végül a jegyzék azt mondja, hogy azon esetben, ha minden várakozás ellenére a belbéke az által, hogy a clerus a szentesített törvénynek nem engedne, veszélyeztetné, a kormány jogának is, kötelességének is fogja ismerni az állam jogának fenntartását s hogy meg is van győződve, hogy sikerülni fog a törvénynek teljes érvényt szereznie.

Az előadó további kérdésére, hogy vajon ő execja e lépés gyakorlati következményeiről tehetne-e közlést, a miniszter azt feleli, hogy a jegyzék nem arra volt számítva, hogy viszonylást provokáljon s hogy ilyen nem is érkezett. Nem mondhatja, hogy a tett lépésnek valamely konkrét eredménye lett volna, de az ellenkezőről sem panaszkodhatik, sőt inkább úgy látszik, hogy némi csillapodás mutatkozik.

Az előadónak egy másik kérdése, mely a Russell-Derby-féle nyilatkozatokra és a „Times“ ismert közleményére vonatkozott, alkalmat adott a miniszternek, azon kijelentésre, hogy az ezek által keltett aggodalmakat a béke megzavarása iránt nem tartja alaposnak; Gross felszólítása folytán pedig, ki egyenesen a közös budget megítélése szempontjából kívánja az általános helyzet és a külhatalmakhoz való viszonyaink jellemzését, úgy nyilatkozott a miniszter, hogy ha a kérdést úgy állítja föl, hogy a legközelebbi időben lát-e háború veszélyt, absolute nem-mel felelhet. Hogy meddig tart a béke, arról azt hiszi, nincs Európában, a ki felelhetne; de annyit mondhat, hogy ő nem ismer kormányt, mely jelenleg megzavarni kívánna a békét.

Azonban másrészt mindenki tudja, hogy vannak egyes népek között antagonizmusok, vannak érdekek és érzések, melyek nem engedik, hogy a békét hosszú időre teljesen biztosítottak tekintsük. A monarchiánkat illeti, kettőre kell súlyt tennie. Egy az, hogy állásunk a többi hatalmak között, ha nem is egyenlő a tartja fenn a békét, de mind a mi a szomszédos hatalmakhoz, mind a mi a többi államokhoz való viszonyokat illeti, bizonyára sokat conferált és még sokat fog conferálni a béke fenntartásához; a másik az, hogy ez actio továbbra való érvényesítésére más eszköz nincs, minthogy a monarchiát tartjuk fenn úgy, hogy elég erős legyen, a mi csak lehet megővni a békét, de minden körülmények között saját érdekeit.

A királyhágióntuli (illetőleg inneni) részek képviselői által kiküldött albizottság jelentése.

(Folytatás.)

Az albizottság azonban szükségesnek tartja, hogy ezen törvényhatóságtól — s itt tér el a belügyminiszter ur javaslatától — néhány község, melyeknek sulypontja inkább Marosozék felé esik, ezen utóbbi törvényhatóságba kebeleztessenek be.

Az ily módon kikerekített törvényhatóságnak, „Régen megye“ lenne a neve, mivel oly sok részből áll, hogy a történeti nevek megtartása anomalia lenne.

séről van szó: ennek behozatalát mindenesetre az izraelitákkal szomszédos népek befolyásának kell tulajdonítanunk.

Carthagóban hazai szokás szerint Hannibal egy köldékében lőn eltemetve, míg az elesett rómaiakat elégették. Ellenben beszélnek, hogy Darius a carthagiától, kiknek segélyt a görögök ellenében igénybe akarná venni, az ember-áldozat eltörölését, és a hulla-élegetés behozatalát kívánta, és hogy a cartagióiak ebben engedékenyeknek mutatkoztak; mert, habár a segélyt megtagadták is, még sem akartak mindenben ellenszegülőnek látszani.

Az etruskok is, kik az előtt halottaik lakát a föld minden más népénél pompásabban állították ki, később a rómaiaktól átvevők a hulla-élegetés szokását. Nem messze Bolognától, Marzobotto mellett, a hol a szabad földben, kutüregekben, köldékben csontvázakat s azok mellett bronz edényekben s földalatti hamvredreken égetett lábszárakat találunk: a bizonyítékok e különbsége a sírok korának egyenlőtlenségén látszik nyugodni.

Tehát Európában a hamvredre az iodo-germán nép sajátossága, s a bronzal való gyákorai viszonya tudunkra adja: miképp terjedt el Európában a bronz-ismerő néptörzsekkel együtt a hulla-élegetés szokása. Ezenkívül az Alpokon innen is találtak bronzkorszakbeli sírokban élegetés nélküli hullákat. Nyugot és Dél-németországon, nemkülönben Svájcban, a hulla-élegetést, úgy látszik, csak a rómaiak hozták be. Ellenben hamvredrek tulnyomóbbak azon tartományokban; hol a pogányosság leghuzamosabban tartá fenn magát. Már Nagy Károly megerősíté a keresztény papok ama rendelkezését, mely a hulla élegetés ellen buzdott. Északnémetországban a hulla-élegetés mindenesetre fennállt addig, míg a vasat készen ismerték s a római diszmaradványok és eszközök birtokában valának.

(Folytatása következik.)

Központja a bizottság nézete szerint ezen megyének Régen, mert a város, mely újabb időben élénk lendületet vett, 7 közlekedési vonalnál gyűpontja s élénk kereskedésénél fogva már is tekintélyes központtá emelkedett. Igaz ugyan, hogy Beszterce geográfaiailag inkább közepén fekszik ezen megyének, de a községek számát s a népességet véve tekintetbe, a legnagyobb rész még is közelebb találja Régent, mivel ezen megye északi része csak gyér népességű, a déli ellenben sűrűbb és vagyonosabb is.

E szerint Régen megyének körülbelül területe 130 □ mértföld. lakossága 210 ezer lélek adóképessége 470 ezer forint.

b) Az albizottság nem ajánlhatja a belügyminiszter ur azon javaslatának elfogadását, mely szerint Marosozék Csik- és Udvarhely székekkel egyesíttessék. Ily nagy törvényhatóságok kikerekítését az erdélyi viszonyok szempontjából nem találja az albizottság indokolhatónak, és azon nézetben van, hogy Marosozék, mely egy életképes municipium feltételeivel bír, kellőleg kikerekítve teljesen megfelelhetne hivatásának. Az albizottság tehát azt javasolja, hogy a jelenlegi Küküllő megyének Alsó-Fehérbe be nem kebelezett felső része, valamint Medgyesszékeknek küküllői területén exponált néhány községe és Régen megyének néhány déli községe Marosozékhez csatoltatván, ez mint önálló törvényhatóság meghagyassék, „Küküllő Marosmegye“ név alatt Marosvásárhely központtal.

Ezen megyének területe körülbelül 43 □ mértföld lakossága 150 ezer lélek adóképessége 300 ezer frt.

7. Csikot magas hegyláncolat választja el Udvarhelyszéktől, melyen át egyetlen közlekedési vonal tartja fenn az érintkezést.

Tekintettel ezen körülményre kívánatos lenne Csik és Udvarhelyszék külön fenntartása, de a mennyiben még is csekély adóképességénél fogva ezen két szék külön, a lakosság, tulságos megterhelhetése nélkül nem lenne fentartható, az albizottság azoknak egyesítését javasolja „Udvarhely-Csik szék“ név alatt, Udvarhelyszék mint központtal. Ez esetben Bardóczi Udvarhelyszéktől el lenne szakítandó és Csik szék néhány déli községével együtt Háromszékhez csatolandó.

Az albizottság azonban az önkormányzat érdekében igen kívánatosnak tartaná, ha Csikszéknek felső része Gyergyószentmiklós és Udvarhely közt egy új és rövidbe közlekedési vonal nyitnának; szint-ugy szükségesnek tartja, hogy a törvényeszek végleges megállapítása alkalmával a két széknek sajátos területi viszonyai figyelembe véssenek.

Ezen megyének területe körülbelül 115 □ mértföld lakossága 200,000. adóképessége 300,000 frt.

8. A külön politikai fejlődésel bíró területek egyesítése elkerülhetlen Erdély déli részeiben is. De az albizottság híven azon megállapodásához, hogy ez lehetőleg kerültessek: a belügyminiszter urnak ezen területek egyesítésére vonatkozó javaslatát, egész terjedelmében nem ajánlhatja, mert egymással könnyen összeütközhető elemeket egyesítené és számos érdeket megsértene.

Háromszéknek Brassó vidékével való egyesítését az albizottság nem ajánlhatja; ezen eddig egymás szomszédságában békeességben s csak feladatuknak élő municipiumok, az egyesítés által oly átalakuláson mennének át, melynek sem eredménye, sem hordereje ma meg nem határozható. Lehetséges, hogy az eredmény a közigazgatásra nézve kedvező lenne; de e két municipium viszonyai azon feltévezt sem zárják ki, hogy itt a székek és szász nemzetiségek közt oly ellentétes érdekek támadhatnának, melyek épen azon célú tolnák háttérbe, melyért tulajdonképp a helyesebb kikerekítést mindnyájan obajtjuk, t. i. a közigazgatás érdekeit.

Az albizottság a közigazgatást nem kívánja kétesse tenni, sem annak érdekeit veszélyeztetni és ezzel egyszersmind indokolva van Háromszék különállása. Ezen municipium különben is, az életképeség minden feltételeivel bír s Bardoczszékeknek meg Csikszéknek déli részeivel, valamint Felső-Fehérme-gyének ide szórt darabjaival kikerekítve megnyeri mindazon feltételeket, melyek egy törvényhatóságnál önkormányzati és közigazgatási szempontokból szükségesek. Neve „Háromszék“ lenne, székhelye Seps-Szent-György, mint a mely ma is municipális központ.

(Vége köv.)

Külföldi szemle.

Kolozsvár, máj. 9.

Spanyolország, Az éjszaki harcztérrel fontos tudósítások érkeztek megint. Az egyik az, hogy Concha tábornagy — most már fővezére az éjszaki hadseregnek — két napi pihenés után, előre nyomult Bilbaoból s folytatja operációját a carlisták ellen Estella felé. A temporizálás régi nyavalyájából ki-gyógyult a spanyol stratégia. Most melegében ütik a vasat, s nyomják a foszladozó carlistákat egész erővel; csak így aknázható ki a győzelem. Harczok úgy látszik nem is folynak, s a carlisták ellenszeg-ülése nélkül engednek a nyomásnak. Don Carlo Dusz-rangoban siratja arany álmait, de ha a köztársasági sereg előnyomulása úgy tart, a mint megindult, ott sem lesz sokáig maradása. Fontosabb ennél a másik hír, mely Don Alfonzó és Saballs egyesült bandáinak szétragyasztásáról szól. Még csak táviratilag van je-

lezve, a köztársasági fegyverek ez új sikere, mely a carlisták fegyverbomlására döntő befolyással lehet, — Serrano azalatt Madridban ünnepli diadálát. A főváros nagy lelkesedéssel fogadja a győztest, s elhalmozta mindazon kitüntetéssel, mely a hősök legszebb jutalma. A legkülönbözőbb politikai és társadalmi rétegek, versengve üdvözlők Bilbaó felszabadítóját fel-iratokban; küldöttségek által. Egy ilyen küldöttségnek válaszolva Serrano olyan nyílt és loyális nyilatkozatot tett, melyet csak megtartania kell, hogy felelve legyen minden hibája, bűne. „A karlismus — mondá — megvan rendítve, de legyőzve még nincs. Ha legyőzve lesz, és veszélytelenné téve a kantonizmus is: az ország szabadon fog magával rendelkezni.“ E szavakból minden optimizmus nélkül kiolvasható, hogy Serrano az egységes köztársaság utengyengetője kíván lenni. A karlismusot és kantonizmusot megfűszerezte s ömagaénak visszaadott ország szabad akaratóból sohasem fog egyéb kormányformát választani, mint az egységes köztársaságot. S ha Serrano a „szabad rendelkezés“ értelmét becsületesen veszi, s nem fog rá pressiót gyakorolni: Castelar köztársasága alapítja meg uralmát a karlismus és foederalizmus romjain: Serrano önhatalmu missiója e romok felett véget ér mint ilyen, de új alakban áldásos folytatása lehet a nemzet sanctió-jával.

— A múlt heti harczokról s operációkról kezdene bővebb tudósítások érkezni, de még mindig nem nyújtanak teljes áttekintést; A harcztéri levelezők, a csata pillanatonként változó benyomásai alatt írják még tudósításaikat s mozaiknál egyebet nem állíthatnak össze, mely lehet igen érdekes, igen élénk, de a tájékozást inkább zavarja mint előmozdítja. E tudósításoknak csak igen kevés hasznát vehetjük; hasznosabb szolgálatot tesz Serrano április 27-iki napi parancsa, mely az operáció-teréről nyújt áttekintést, legalább az első és második hadtestre vonatkozólag. A napi parancs ezen passusa így szól: „Az elővéd osztály, 5 zászlóaljjal a második hadtest második hadosztályából s az első hadtest második hadosztályából az első dandárral, egy sectio tüzérseggel 4 Krupp féle ágyúval és két század utátszal, expedíció hadtestet fog képezni Laserna tábornok vezénylete alatt. Alkalmas pontokon állást fog foglalni, hogy a Somorrostró-Sapuetai uton s az ezen irányu galdamesi vaspályán előnyomuljon, mialatt a nevezett utat Montellán és las Cortes felől (jobbról és balról) flankirozza, hogy a 3-ik hadtest mozdulatait bevárja; mely hadtest Oianez és Santullan felől kiindulva az ellenség balszárnyának megkerülésére fog operálni, miközben a Sopuerta irányában nyomuló hadtest célja az lesz, hogy a galdamesi hegység posztói felé visszaforduljon.“ A harmadik hadtest speczialis feladatai még ismeretlenek. A tudósítók mind a Serrano hadseregénél maradtak s csak a lassanként oda szivárgó részleteket jegyezték fel — összefüggés nélkül. Kitészik ezekből, hogy e hadtest még 27-ikén kimozdult és kisebb csatározás közben Castrótl Otanezen át Las Munnecas-ig (Munyekasz) nyomult. — Serrano hadseregéből másnap déli egy óraker Echague hadosztálya nyitotta meg a tüzelést. Concha hadteste ekkor már erősen verekedett. Echague hadosztálya (jobb szárny) erős ágyúzással támada meg a carlisták első sánczeit, s félóra múlva már birtokukban voltak. Ugyanigy foglaltatott el a második védelmi vonal. A gyalogság folyton előre haladt, a tüzérsg követé azt, s mihelyt a golyók behatoltak az erődítésekbe, a carlisták futásnak eredtek. Leghossz-szaabban tartott a harmadik sáncz elfoglalása. A carlisták erősített kaptak, s a harc késő estig folyt. A balszárny vezére Martines tábornok volt. Itt is délután kezdődött meg a tüzelés. Két órai heves küzdelem után e szárny szintén egymásután foglalta el a carlisták sánczeit. A futásnak eredt carlistákat vezérek „éljen a király“ kiáltással inték vissza korábbi állásaikba. Mindez azonban nem törte meg a köztársaságiak hősiessélségét. A carlisták, kiveretve minden sánczaikból, a hegyekbe menekültek. A köztársasági sereg önkényességi „éljen Spanyolország!“ kiáltással nyomultak mindenütt előre, lelkesítve és feltűzelve a katonai zene harcias hangjai által. Néhány sáncz azonban ezen oldalon, a carlisták hatalmában maradt.

A carlisták, úgy látszik, belátták a helyzet veszélyességét s féltek attól, hogy megkerültenek. Az új homályában, zuhogó eső közben, vonultak mindig tovább és tovább visszafelé. A haditerv ezzel sikeresen végrehajtott. Laserna hadteste Montellano felé előnyomult, 29-én Martineztal találkozott. A harmadik hadtest Las Munnecas magaslatain keresztül a somorrostro-sapuetai uton vonult előre s az nap este Mercadillo és Avellaneda között állott fel. Mult hó 30-án Serrano maga ment Montellanoba, s megérkezése után a hadtest tovább folytatta útját. Echague hadtestével a balsamedai hegyeken átvonult s Soduze felé a valamaseda-bilbaói utra tért le a magaslatokról. Abanto előtt leginkább a tüzérsg működött. Sen Pedro templom, melyhez oly gyászos emlékek fűződnek a jelenlegi hadjárat történelmében, rommá lővetett. Támadás e ponton nem kíséreltetett meg, miután a köztársasági csapatok 30-án éjjel Galdames magaslatait elfoglalták. Ezzel az ápril 27-diki napiparancsban kitűzött cél el volt érve. A carlisták kénytelenek voltak ezen erősséget elhagyni, ha nem akarták magukat kitenni azon veszélynek, hogy visszavonulási utjuk elvágtatik. A három nap eseményeinek e rövid foglalata, mint olvasóink láthatják, megegyezik azzal, a mit napról-napra feljegyeztünk róluk. Az egész operáció átnézetét, csak akkor adhatjuk majd, ha Concha hadtestének mozdulatairól is kimerítő részletezést nyerünk. Fel-

jegyezzük meg, hogy e nagy eredmények aránylag igen csekély áldozatokba kerültek. A köztársasági csapatok alig vesztek néhány száz embert, halottakban és sebesültekben. A carlisták veszteségeiről nem tudni bizonyosat, de érzékenyeknek mondják. A carlisták egy látszik sokkal gyávábban viselték magukat a döntő harcokban, mint a márciusi csatákban tanúsított magatartásuk után, várni lehetett.

A kolozsvári löversenyek sorozata az 1874-ik évre.

(Vége.)

V. Államdíj 500 darab arany. Minden mén és kanca számára, mely magyar-osztrák birodalmi, vagy németországi állam lakos jó hiszemű tulajdona. Távoltság 3 mértföld. Teher 3 évesre 104, 4 évesre 125, 5 évesre 133, 6 évesre és idősebbre 136 font, ménre 3 fonttal több. Egy 3000 frt értékű verseny nyertese 6, két ily vagy egy 5000 frt értékű díj nyertésére 10 fonttal több. Angol és francia lóra külön 17 fonttal több. Tét 200 forint, fele bántat, egy hóval a verseny előtt bejelentve 40 frt. Tét- és bántatösszeg fele a második lóé. Nevezés július 20-ka déli 12 óráig.

IV. Vigasz verseny. (Handicap.) Kötelező minden lóra, mely ez évben a kolozsvári versenyekre nevezve volt; futhat csak oly ló, mely ez évben e pályán nyertesen volt. A paripaversenyre nevezett és futott lovakra e díj feltételei nem kötelezők. Távoltság 1 mértföld, bántat 30 frt, szeptember 15-ig jelentve 20 frt, nyerés által kizárva 20 frt. A terhek szeptember 1-én a „Vadász és verseny lap”-ban. közzétételnek.

Megjegyzések.

1. Bármely versenyre csak egyleti részvényes nevezhet lovat s ilyen is csak: ki bona fide nevezi lovát.

2. Részvényes sem idomár, sem üzleti lovar nem lehet.

3. Minden nyereményből 5% az egyleti pénztár javára levonatik.

4. Minden pályázó lótól annyiszor, a hányszor indul, 5 frt indulási pénz és 5 frt gyeppénz az egyleti pénztárhoz fizetendő.

5. Teherességül a vámfont szolgál, távoltság az angol mértföld.

6. A bejelentéseknek a díj külön megnevezésével, a lovar színeivel, a lószármazásával, a terhek pontos kiszámításával kell az egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történni.

7. Csak levél vagy táviratilag tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kitűzött napon és időben kell, hogy a titkárhoz megérkezjen.

8. Valamennyi tét- és bántatösszeg a versenyek előtti este 6 óráig a titkárságnál befizetendő, ellenkező esetben oly lovak, melyekért a tételek említett ideig be nem fizetettek, pályázásra nem eresztettek.

9. Mindennemű tudakozódás, bejelentés és nevezés ily cím alatt: „Versenyt illető” Bartha Lajoshoz Kolozsvárra, főter 2-ik sz. bérmentesen intézendők.

A lovar-egylet megbízásából
Bartha Lajos,
egyleti titkár.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 11. 1874.

— Vilmos főherceg, e hó 9-én N. Szebenbe érkezett. Ő fensége még azon nap folytán behatónn megvizsgálta az ott állomásozó sorcsapatok összes helyiségeit. Estére a tábornokokat és törzstisztikart thea-estélyen fogadta. A főherceg a tegnap esti vonattal utazott el.

— Vilmos főherceg 6 fensége ma reggel 7 órakor Kolozsvárra érkezett s az Európa szállodában von szállást. A magas vendég a tábornokok és törzstisztikar ünnepélyes tisztelgése után, a déli vonattal tovább folytatta útját N.-Várad felé.

— A kolozsvári Fröbel-intézet (belvárosi gyermekkert) tegnap tartá meg a városban nagy természetben, alakulása óta első közgyűlését. Az elnök Simon Elek rövid megnyitója után, az ig. választmány terjedelmes jelentése következik, mely igen öröndetes képét tárta föl a lefolyt év eredményeinek. Magát a jelentést közölni fogván, itt nem terjeszkedünk ki részleteire. A közgyűlés a jelentést tudomásul vévén, köszönetet szavazott elnökeinek; Simon Elek és Szász Domokos, ugyszintén pénztárnokának: Gámán Zsigmond uraknak buzgó fáradozásaiért, melylyel az egylet ügyeit vezetni sziveskedtek. Majd a számvizsgálók jelentése s rá a pénztárnok előterjesztése következett a pénzügyi állapotokat illetőleg. A számadások helyeseknek találtak. Olvasatott továbbá a választmány jelentése és tervjavaslata, az intézet továbbfejlesztése és az épület kiépítése iránt, mely szerint a következő években rendre a teljes 6 osztályu elemi iskola, a tovább képző osztály és a gyermekkertésznőket képező intézet lenne felállítandó, mihez képest a mostani szűk helyiség is terjeszkedés, vagy emeletépítés útján, meg lenne nagyobbítandó. A közgyűlés a terjeszkedést elvileg elfogadván, a kivített a lehetőséghez képest a választmányra bízta. Sajnos tudomásul vette a közgyűlés a választmány jelentését, hogy a már elhelyezett részvények után még mintegy 2000 frtnyi hátralék van a részvényeseknél s utasította a választmányt a hátralékok behajtására, főlkérvén egyszersmind tagjait, hogy a még el nem helyezett részvények elhelyezését munkálják. Tárgyalásra került Haller Károly részvényes indítványa, mely szerint minden részvényesnek anynyi részvénynyel kell birnia, a hány gyermeket az

intézetbe járatni kíván. Az indítvány egyhangulag elfogadtatott. Végül a kirosolás útján kilépett 8 választmányi tag helyett újtagok levén választandók az elnök kitűzte szavazást, minek befejeztével kiűnt, hogy megválasztattak: Pál Ferencz, Szagethi József, Olasz Károly, Rusicska János, Fazekas József, Szász Gerő, dr. Haller Károly és Szász Béla. Erel az elnök a gyűlést berekeszté. Valóban szép eredmény, melyet ez intézet rövid egy év alatt elérni képes volt, a mi egyszersmind a további fejlődésnek is biztos záloga. Adja isten; ugy legyen!

— Hymen. Tamás Sándor székelyudvarhelyi törvényszéki joggyakornok ma tartotta esküdjét Bálinth Róza k. a.-nyal. Áldást kívánunk e frigyre.

— A helybelli gyógyszerészek is májusi, illetőleg júniusi ünnepélyt fognak rendezni, az előké-születek már meg is tétettek s a választmány következőleg alakult meg: elnök Biró János, alelnök Keserő István, főjegyző Tatai Miklós, aljegyzők Sárreli Lajos, Horváth Lajos, pénztárnok Valentini Adolf, ellenőr Ferenczy István, bizottmányi tagok Popovits Emil, Jancsó Géza, Bratter Imre, Fejes Lajos, Jäger József, Esztergany Gábor. A táncvigalom június 13-dikán a lövölde helyiségében fog megtartatni s a jövedelem egy most alakuló gyógyszerész-segélyegylet alapjául fog szolgálni. Felhívjuk e jótékoalyezélu mulatságra a kolozsvári közönség s különösen a vidéki gyógyszerészek figyelmét. Egyetemi gyógyszerészeink fáradozása a jövő érdekében minden esetre méltó pártfogást érdemel.

— Színházunknál egymást éri az új tagok bemutatása; szombaton Zajonghi lépett fel „Márt-há” ban, tegnap pedig a „Csikós”-ban Vajdafiné, Lipták Laura asszony és Kassai Vidor mutatták be magukat. Zajonghi énekéről kevés mondani valókn van, a jó tenor hang szerfelett drágán fizetett magát s így mi, a kiknek pénzük nincs, alig szólhatunk a jóiról, úgy hisszük azonban, hogy Kápolnait hiba volt elbocsátani Zajonghiért, kitől nem tagadunk ugyan meg hangjának olykori tisztaságát, de e hang — mint mondják — vékonyság tekintetében, bizonyos rokonságban áll a csernával, a kitartás tekintetében pedig — mint szombaton tapasztaltuk — nagy hajlamot mutat az elszakadáshoz s a mennyi-nyen egyszer jó másszor rossz, a változandóság jellege sem tagadható meg tőle, szóval bir mindazon kellékekkel, melyek képletenn teszik első rangu hosszabb operai szerepek vitelére. Mi Lipták Laura asszony játékát illeti, nem tudjuk nagyobb sikert szokott-e felmutatni más szerepekben, de hogy hangja neki sem terem babérokat, abban bizonyosak vagyunk; a mi udvarias közönségünk nem kimélte ugyan tenyerét, de az ujan szerződött tagoknak ajánljuk, hogy a taps keletkezési helyét is tekintetbe vegyék, midőn maguknak ebből következtetéseket vonnak. Lipták Laura asszony hangjának roppant gyengeségét nem nagyon szárnyalja tul játékának jósága s mi a kétségtelenül megnyerő alakot nem tartjuk elégségének e hiányok pótlására; egyébként mi csak az első fellépés sikerét vázoljuk itt, meg lehet: Vajdafiné nagyobb művésznő, mint a mily kic-sinek tegnap látszott. Kassai Vidor is a „Csikós”-ban lépett fel először s nem mondjuk, hogy az öreg csikós szerepénél ne választatható volna jobbat magának. Kassai beszédmodora csak erőszakkalva hajlik az öregesség felé s ez erőtlenítés tegnap majdnem a rikácsolásig ment, ez azonban legfellebb a rossz szerep s az ahoz nem illő hang hibája, a mi legkevésbé sem zavarta a közönség szűnni nem akaró általános tapsában nyilatkozó örömet, hogy egyik kedvenc színészét ujra láthatja. Mi is osztozunk ez örömben s arra kérjük az igazgatóságot, szerezzen Kolozsvárnak egy más örömet is: siettesse a nyári színház elkészíttetését, mert egy pár órai gőzfürdő s a kimenet ebből keletkező nátha nem tartozik a művészeti élvezet közé, melyekre bárki is ráfizetni hajlandó volna.

A kolozsvári zenekonzervatorium által kiállított diszokmányok szétszórása a napokban történik meg. A gyönyörű művű oklevelek valóban kedves emléket képeznek mindazoknak, kik akár a kolozsvári zenekonzervatorium, akár a hazai zeneügy felvirágoztatása körül hervadatlan érdemeket szereztek maguknak. A kolozsváriak közül: Ákoncz János, id. Bodor Pál, Kuna János és Ruzicskáné, Ráczek Zsófia urhölgy részesülnek ilyenekben. A fővárosi zene-koszorus bajnokai közül: Liszt Ferencz, Erkel Ferencz, Ábrányi Kornél és Királyi Pál, mint az orsz. dalárszövetség elnöke, nyerne a konzervatoriumunk-tól oklevelet. Derék zene intézetünk nemes lelkű alapító tagjairól sem feledkezett meg s egyidejűleg számokra is küld diszokmányt.

— Az egyetemi joghallgató ifjúság segélyegylete javára június 6-dikán nyári mulatságot rendez a „Nemes kert”-ben s e célból a rendező bizottmány a következőkép alakult meg. Elnök: Keresztes István; alelnök: ifj. Dániel Gábor; jegyző: Kabos Ernő; pénztárnok: Markovics János; ellenőrök: Aigner Ferencz, Cseh Emil; választmányi tagok: Márkovics Antal, Berde Béla, Récsi Géza, Lázár Albert, Szentiványi József, Issekutz A. és Csegezsi Béla. Megvagyunk győződve, hogy Themis fiainak mulatsága az idén is a legkedvezőbb fogadtatásra talál a kolozsvári közönség körében.

— A kolozsvári polgári lövölde díszes átalakításnak néz elébe. A lövter oldalfalakkal vétetik körül s az eddigi két célpont helyett, különböző távlatra négy céltáblát alkalmaznak, hogy így mindenki a legkedvezőbb sikerrel fokozhassa a lövésben való jártasságát, mi nemzetünk dalás hírneve s a honi véderő erősítése szempontjából főleg az ifjúság

figyelmébe nem ajánlható eléggé. A testi erő edzése a lelki erőt is megerősözoza. A polgári lövészegylet ezenkívül a Rózsáligetben történo minden mulatságra díj nélküli bemenetet biztosít tagjainak s hetenkint egyszer díszes jutalmak kitűzésével igyekszik élesíteni a verseny érdekét. A tegnap lefolyt díjlövészet, mely a szabad lövészek szép részvétélvel találkoztott, a következő eredménnyel ment végbe. A versenydíjt Husznik, Heinrich és Deskovich; a kör-díjat: Heinrich, Husznik, Deskovich; a szerencse díjat: Deskovich, Bartha és Heinrich nyerték el.

— Simor János hercezeprimás a püspöki tanácskozások befejezése után azonnal Esztergomba tért vissza s most római útjára készül. Rómában Chigi és Guibert újonnan kinevezett bibornokokkal fog találkozni s a pápa a három bibornokokkal egyszerre fogja a szokásos szertartásokat végezni. E szertartás május közepe tájára van kilátásba helyezve.

— Wächter Frigyes, a brassói egyik képviselő e hó 26-án választói előtt számoló beszédet tart, melyben utóbbi országgyűlési magatartását fogja igazolni.

— Gróf Szapári Géza, fumei kormányzó a fumei postahivatalnál alkalmazott volt és sikasztás miatt 3 évre elítelt hivatalnoknak egyetlen fiát, — ki igen jeles tanuló — saját költségén ígérkezett föl-neveltetni.

— A képzőművészetek s a zene gyarapítás céljából a vallás- és közoktatási m. kir. ministerium a) ösztöndíjakat tűz ki azon vagyontalan, de reményteljes fiatal művészek részére, kik már valamely nagyobb művel a nyilvánosság elé léptek, vagy művészi becses bíró munkákat képesek felmutatni; b) segélyeket a már valamely jelesebb és figyelmet gerjesztett műről ismert művészek részére oly vég-ből, hogy szerencsésen megkezdett pályájukon tovább haladhassanak. Pályázhat mindazon magyar-és erdélyországi származású művész, ki a zene, vagy a képzőművészet (festészet, szobrászat és építészet) valamely ágát műveli. A kérvényben kitűntetendő: 1. a pályázó életkora, személyes és családi viszonyai, ugyszintén végzett tanulmányai; 2. azon út és mód, mely által a netánnyerendő ösztöndíjt (vagy segélyt) magasb kiképzetésére felhasználni szándékozik; 3. a folyamodó által eddig elért képzettségi fokozat, mire nézve valamely újabb műve, esetleg művei felmutatandók. Az ösztöndíjak és segélyek, melyeknek mennyiségére nézve a folyamodó öhajtatását nyilváníthatja, csak egy év tartamára adományoztatnak; megjegyeztetvén, hogy azok kisebb vagy nagyobb mennyiségben leendő meghatározására nézve a folyamodó személyes viszonyai s az általa elérni kívánt cél fog irányadóul szolgálni. A kérvények folyó évi június 30-ig a vallás- és közoktatási m. kir. ministeriumnál nyújtandók be.

— A gyergyó-szent-miklósi tűzvész által inségre jutott családok sorsa élénk viszhangra talál a fővárosban is. Dr. Patrubányi Gerő, Budapesti tiszti főorvossa ivén eddig elő 663 frt 80 kr. gyűlt be, mely összeg már elküldetett Rákosi Béla urnak, a segélyző bizottmány elnökének. Bár az emberbaráti érzület a nemesb szivekben mindenütt megtalálható a könyörület adóját.

— Halálozás Munker Arnold, M. vásárhelyi kir. táblai díjnok III-ad éves jogász s a „Székelyföld” egykori szerkesztője, e hó 7-én, 22 éves korában elhunyt. Béke poraira.

— Egy meteorot láttak közelébb N.-Váradon A meteor keletről nyugat felé húzódva nappali fényt terjesztett az egész láthatáron. A tűnemény egy pár másodpercig volt látható.

— Egy zászlótartó. Pozsonyban közelébb igen különös per tárgyalatott. Meghalt ugyanis egy munkás, s a nem rég alakult munkás-egylet pompával akarta temetni a kedvelt tagot. Beckmann István cipészt választották ki, hogy a gyászlobogót vigye, ő azonban nem elégedett meg a fekete szín-nel és vörös lobogóval jelent meg a koporsónál. Másnap az ottani evangélikus konvent hivatalosan érteztette az esetről a hatóságot, és Beckmann ellen megindítván a vizsgálat, a főnálló rend ellen való kihágásban bünsnek találtatott s öt napi fogság-ra ítéltetett. Büntetése kiállta után kiutasított az országból. Beckmann fellebbezett az ítélet ellen.

— A Kolozsvár városi képviselő bizottság-nak tegnapelőtt tartott gyűléséről szóló tudósításunk térszűke miatt csak holnapi lapunk hozhatja.

— Helyreigazítás. A „Kelet” 105-dik számában megjelent tordai vágóhid-féle historiában, nem egészen helyes értesülés alapján egy téves állítás foglaltatik, melyet az igazság érdekében kiigazítani kötelességünknek tartunk. Tény, hogy a vágóhid a városba önbatalmilag visszahozatott; tény, hogy az előbbjárásúknak kiköltöztetését kötelességből kifolyólag elrendelte; tény, hogy az érdekeltek fellebbezésére a hatósági üdvös rendelkezés az alispáni hivatalból hatályon kívül helyeztetett és tény végre, hogy a sérelmes rendelet jogi szerzője, illetékes és a törvény által arra felhatalmazott hivatalnok volt. tehát egy harmadik, különben is illetéktelen, hivatalnokra rótt felelősség, csak is közvetetlen rendelkezőt terhelheti. Aranyosi.

— A „Vasárnapi Ujság” május 10-ki száma a következő tartalommal jelent meg: Serrano (arczéppel). — Ó-angol ballada, ford. Csukkási József. — A pénzcsinálás mestersége (Barnum fel-olvasása). — Mozgó vaspálya (képpel). — Az állatok barcza. — A nemzetközi kereskedelem s közlekedés. — Merész terv. — utazás a tenger alatt. (Regény, képekkel illusztrálva). — Az alföld fővárosa. — A

magyar ifjúság a 30-as években. — A hétről. (Tár-cza). — Irodalom és művészet, stb. — A „Vasár-napi Ujság” előfizetési ára évnegyedre 2 frt.

KÖZGAZDASÁG.

1873 (üzleti vonal 54 mértföld.)	Utazók száma	Fővárosi és vármegyei és telephelyi közlekedés száma	Egyéb közlekedés száma	Összesen	B e v é t e l e k			
					szé- melyek melyek	gye- gye melyek	teher melyek	összesen
Ápr. hóban	37763	37323	33973	84	2427	19	60724	36103126
Május 1. jan. 31.	104702	966939	96171	67	6149	16	151998	56264319
Összesen	142404	1384181	136146	51	3576	33	412723	31367445
1874 Ápr. hóban	47860	318016	61411	55	4813	74	106840	77178066
Május 1. jan. 31.	117467	880781	126885	63	13358	87	271074	83412764
Összesen	165327	1196193	130697	118	17207	61	373916	60586320

— A beszterezeli piac árai május. hó 4-dikén a auszt. mérő Tisztabuza 7 fr. — kr. elegybuza 4 fr. 60 krajczár, rozs 4 forint 80 krajczár zab 1 forint 60 kr. pityóka — frt — kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznósír 55 kr. Egy kupa borsó 20 kr. lencse. 24. kr. paszuly 20 kr. Egy mázsa enyérlist 13 frt Egy font marhahus 15 kr

— A gyula-fehérvári piac árai május -3án. auszt. mérő Tisztabuza 6 frt 87 kr, elegybuza 5 frt 30 k. rozs 4 frt 62 kr. kukorica — ft — kr. zab 1 frt 88 kr. pityóka 2 frt 15 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznósír 60 kr. egy kupa borsó 32. kr. lencse. 32 kr paszuly 20 kr Egy mázsa kenyér list 15 frt Egy font marhahus 22, Egy mázsa széna 2 frt 75 kr. Egy öl tűzi fa keményt 9 frt.

— A szamosújvári piac árai május hó 4-én 1873. Alsó auszt. mérő. Tisztabuza 7 frt 20 kr. Rozs 4 frt 80 kr. Elegybuza 5 ft 80 kr. zab 5 fr. — kr. Széna 3 ft. — kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 9 frt. — kr. Marhahus fontja 20 kr. Konyhaliszt 20 kr. Borsó mérője 16. Lencse 24, paszuly 24 kr.

Távíratl tudósítás a bécsi tőzsdéről

Május 10-én 5% Metalliques 69.15 frt. 69.0 Kamat —. — 5% Nemzeti kölcsön 74.20. frt 1860. Kölcsön 105.25 Bankrészvény 982 Hitelin-tézeti részvények 215,75 London 111.75 ft. st. 111.70 Ezüst 106.15 Cs.kir. arany — Napoleondor 897. Urbéri kötvények: Magyarországi 74.50. Te-mesi 74.— Erdélyi 71.—. Horvátországi 75.50

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

A t. cz. n. é. közönség meg van

**Az 1873-ki bécsi világtárlaton
érdem-éremmel
kitüntetett
Első férfi cipőgyár
Kolozsvárt.**

Azon kitüntetés, a melyben kézi-ményeim a világtárlaton a nemzet közli Jury által részesítették, a leg-világosabb bizonyíték arra nézve, hogy a gyáramban készült lábbeliek jóság, tartósság, csinos és izletes kiállítás tekintetében előnnyel kiállják a versenyt bármely külföldi gyár készítményeivel.

Az aratott dicséretes siker arra ösztönözt, hogy a megkezdett pályán a kor igényeinek megfelelőleg, tovább haladjak; ennél fogva gyáramat tökéletesen újjászerveztam, azt a leg-jobb szabásokkal láttam el és a legjelesebb munkaerőkkel szaporítottam, a minék következtében gyáram bármely időben elfogad megrendeléseket, azokat a legpontosabban teljesíti és az ígért órára mulhatlanul kiszolgáltatja. Ezenkívül bárhol és bárki által készült lábbelieket is pontosan kijavít.

Kész férfi, nő- és gyermeklábbeliek a legnagyobb választékban találhatnak.

Csapó Sándor.

-oripodt a tőkikéi tjeuorlegru

saban ne kapná meg a határozott órára.

ezen tul mentve attól a bosszantástól, hogy a

